

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

SMJERNICE

**o izmjeni i dopuni Smjernica za
izvještavanje Agencije za bankarstvo
Federacije Bosne i Hercegovine o primjeni
ICAAP-a i ILAAP-a u banci**

Sarajevo, mart/ožujak 2023. godine

Na osnovu člana 19. Odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci („Službene novine Federacije BiH“ broj 16/19), čl. 5. stav (1) tačka h) i 23. stav (1) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 75/17) i člana 16 stav (1) tačka k) Statuta Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 3/18), direktor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine dana 07.03.2023. godine donosi

**SMJERNICE O IZMJENI I DOPUNI
SMJERNICA ZA IZVJEŠTAVANJE AGENCIJE ZA
BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
O PRIMJENI ICAAP-A I ILAAP-A U BANCI**

Član 1.

U Smjernicama za izvještavanje Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u banci broj: 01-1338/19 od 16.04.2019. godine i broj: 01-2162/20 od 29.05.2020. godine, u članu 1. stav (4) iza tačke c) dodaje se nova tačka d) koja glasi: „d) Dodatak 4. – Mapa za identifikaciju rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena.“

Član 2.

U Dodatku 2. Upute za popunjavanje Izvještaja koji se dostavlja Agenciji, poglavlje 6. Utvrđivanje značajnih rizika za ICAAP i ILAAP alineja 1. iza prve rečenice dodaje se nova rečenica koja glasi: „Kod definisanja rizika, odnosno potkategorija rizika prilikom popunjavanja Tabele 1. Popis rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena, banka treba koristiti Mapu za identifikaciju rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena, koja je navedena u Dodatku 4. ovih Smjernica. Ukoliko je banka utvrdila rizik kojem je izložena ili bi mogla biti izložena, a isti nije moguće podvesti ni pod jedan rizik koji je naveden u Mapi za identifikaciju rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena, banka će dodati takav rizik, odnosno potkategoriju rizika u Tabelu 1. uz detaljno obrazloženje specifičnosti utvrđenog rizika i isto će objasniti korištenjem bilješke (fusnote).“

Član 3.

- (1) Ove Smjernice stupaju na snagu danom donošenja i objavljuju se na službenoj internet stranici Agencije.
- (2) Dodatak 4. – Mapa za identifikaciju rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena je sastavni dio ovih Smjernica.

Broj: 01-934/23

Sarajevo, 07.03.2023. godine

DIREKTOR

Jasmin Mahmuzić, s.r.

MAPA ZA IDENTIFIKACIJU RIZIKA KOJIMA JE BANKA IZLOŽENA ILI BI MOGLA BITI IZLOŽENA

Kategorija rizika	Naziv rizika	Definicija rizika
KREDITNI RIZIK	Kreditni rizik	Rizik gubitka zbog neispunjavanja dužnikove novčane obaveze prema banci.
	Valutno inducirani kreditni rizik	Rizik gubitka kojem je dodatno izložena banka koja odobrava plasmane u stranoj valuti ili sa valutnom klauzulom i koji proizlazi iz dužnikove izloženosti valutnom riziku.
	Kamatno inducirani kreditni rizik	Rizik gubitka kojem je dodatno izložena banka koja preuzima kreditni rizik iz izloženosti vezanih za promjenljivu kamatnu stopu.
	Koncentracijski rizik	Koncentracijski rizik je svaka pojedinačna, direktna ili indirektna, izloženost prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica ili skup izloženosti koje povezuju zajednički činitelji rizika kao što su isti privredni sektor, odnosno geografsko područje, istovrsni proizvodi, odnosno primjena tehnika smanjenja kreditnog rizika, uključujući posebno rizike povezane sa velikim indirektnim kreditnim izloženostima prema pojedinom davaocu kolaterala koji može dovesti do takvih gubitaka koji bi mogli ugroziti nastavak poslovanja banke ili materijalno značajne promjene njenog rizičnog profila.
	Rizik (slobodne) isporuke	Rizik gubitka banke koji nastaje kada je plaćanje vrijednosnih papira, valute ili robe izvršeno prije nego što su primljeni ili je predmetna isporuka izvršena prije nego što su oni plaćeni, odnosno ako obavljeno plaćanje ili izvršena isporuka nije u skladu s očekivanom vremenskom dinamikom.
	Rizik namirenja	Rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke zbog razlike u ugovorenoj cijeni namirenja za određeni dužnički, vlasnički, devizni ili robni instrument i njene sadašnje tržišne vrijednosti.

	Rizik druge ugovorne strane	Rizik da bi druga ugovorna strana u transakciji mogla doći u status neizmirenja obaveza ili pogoršane kreditne kvalitete prije konačne namire novčanih tokova ugovorene transakcije (najčešće se odnosi na derivatne ili druge slične financijske instrumente).
	Rizik države/zemlje	Rizik koji se odnosi na državu porijekla lica prema kojem je banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na financijski rezultat ili kapital banke zbog nemogućnosti banke da naplati svoja potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica.
	Rizik transfera	Rizik ostvarivanja gubitka zbog spriječenosti banke da naplati potraživanja iskazana u valuti koja nije zvanična valuta države porijekla dužnika i to uslijed ograničenja plaćanja obaveza prema povjericima iz drugih država u određenoj valuti koja je utvrđena aktima državnih i drugih dužnika države porijekla dužnika.
	Političko-ekonomski rizik	Rizik ostvarivanja gubitka zbog spriječenosti banke da naplati potraživanja uslijed ograničenja utvrđenih propisima/aktima državnih i drugih državnih organa iz države porijekla dužnika, kao i općih i sistemskih prilika u toj državi.
	Migracijski rizik	Rizik gubitka zbog promjene fer vrijednosti kreditne izloženosti, a kao posljedica promjene rejtinga klijenta.
	Rezidualni rizik	Rizik gubitka koji nastaje ako su priznate tehnike smanjenja kreditnog rizika kojima se koristi banka manje efikasne nego što se prvobitno očekivalo ili njihova primjena nedovoljno utječe na smanjenje rizika kojima je banka izložena.
TRŽIŠNI RIZIK	Tržišni rizik	Rizik od gubitaka na bilansnim i vanbilansnim pozicijama uslijed promjene cijena na tržištu.
	Valutni rizik	Rizik gubitka koji proizlazi iz promjene kursa valute i/ili promjene cijene zlata.
	Pozicijski rizik	Rizik gubitka koji proizlazi iz promjene cijene financijskog instrumenta ili kod derivata, promjene cijene odnosno varijable.
	Robni rizik	Rizik gubitka koji proizlazi iz promjene cijene robe.

	Rizik kreditne marže	Rizik gubitka uslijed promjene tržišne vrijednosti dužničkih finansijskih instrumenata, prouzrokovano promjenama u kreditnom rasponu, premiji za likvidnosti i drugim faktorima koji mogu uticati na promjenu tržišne vrijednosti.
	Rizik prilagodbe kreditnog vrednovanja (CVA rizik)	Rizik gubitka po osnovu OTC derivata koji može nastati uslijed pogoršanja kreditne sposobnosti druge ugovorne strane (podvrsta kreditnog rizika) ili promjene cijene derivata (podvrsta tržišnog rizika) ili kombinacijom naprijed navedenog.
KAMATNI RIZIK U BANKARSKOJ KNJIZI	Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	Rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige uslijed promjene kamatnih stopa.
	Rizik osnove	Rizik kojem je banka izložena zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope.
	Rizik opcije	Rizik koji proizlazi iz opcija, uključujući ugrađene opcije u kamatno osjetljive pozicije (npr. krediti sa opcijom prijevremene otplate, depoziti sa opcijom prijevremenog povlačenja i sl.).
	Rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa	Rizik kome je banka izložena zbog ročne neusklađenosti dospjeća (za fiksne kamatne stope) i ponovnog vrednovanja (za promjenljive kamatne stope) pozicija imovine, obaveza, te dugih i kratkih vanbilansnih pozicija u bankarskoj knjizi.
	Rizik krive prinosa	Rizik kome je banka izložena zbog promjene oblika i nagiba krive prinosa.
LIKVIDNOSNI RIZIK	Rizik likvidnosti	Rizik gubitka koji proizlazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti banke da podmiri svoje dospjele novčane obaveze.
	Rizik tržišne likvidnosti	Rizik koji proizlazi iz nemogućnosti banke da jednostavno napravi poravnanje pozicija ili eliminiira te pozicije po tržišnoj cijeni zbog tržišnog poremećaja ili zbog nedovoljne dubine tržišta.
	Rizik unutardnevne likvidnosti	Rizik neadekvatnog upravljanja unutardnevnom likvidnosti, što može dovesti do nemogućnosti pravovremene isplate obaveza te uticaja na likvidnosnu poziciju banke i likvidnost drugih strana.

	Rizik finansiranja likvidnosti	Rizik da banka neće biti u stanju uspješno ispuniti očekivane i neočekivane sadašnje i buduće potrebe za novčanim sredstvima, te potrebe za instrumentima osiguranja, a da ne utječe na redovno dnevno poslovanje ili finansijski rezultat banke.
	Rizik koncentracije izvora finansiranja	Rizik prevelike koncentracije izvora finansiranja u istoj ročnosti/vrsti/individualnom izvoru, što u slučaju negativnog kretanja može dovesti do negativnog utjecaja na likvidnosnu poziciju banke i rizik od nemogućnosti adekvatnog finansiranja poslovanja.
OPERATIVNI RIZIK	Operativni rizik	Rizik gubitka zbog neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudi i sistema ili vanjskih događaja, uključujući pravni rizik.
	Rizik nesavjesnog ponašanja/poslovanja	Rizik gubitaka zbog neprimjerenog pružanja finansijskih usluga, uključujući slučajeve namjernog ili nenamjernog kršenja pravila i propisa.
	Rizik informacione i komunikacijske tehnologije	Rizik gubitaka zbog neprimjerenosti ili prekida u radu hardverskih i softverskih komponenti tehničke infrastrukture, što može ugroziti raspoloživost, integritet, dostupnost i sigurnost takve infrastrukture i podataka.
	Rizik internih i eksternih prevara	Rizik nastanka gubitka kao rezultat prevarnog ponašanja koje su pokušale ili počinile interne ili eksterne strane.
	Odnosi sa radnicima i sigurnost na radnom mjestu	Rizik gubitaka koji nisu u skladu sa zakonima ili ugovorima o radu, zdravlju ili sigurnosti i isplate odšteta za tjelesne ozljede ili iz događaja povezanih sa diverzitetom/diskriminacijom.
	Rizik štete na materijalnoj imovini	Rizik gubitaka koji proizilaze iz gubitka ili oštećenja materijalne imovine iz prirodne nepogode ili drugih događaja.
	Rizik izvršenja, isporuke i upravljanja procesima	Rizik od potencijalnog gubitka iz neuspjele obrade transakcija ili upravljanja procesima, iz odnosa s drugim ugovornim stranama u trgovanju i dobavljačima.
	Pravni rizik	Rizik koji nastaje zbog mogućnosti pokretanja sudskih postupaka protiv banke, neispunjenja ugovorene obaveze banke, kao i da donesene poslovne odluke banke za koje se ustanovi da su neprovođive, negativno utječu na poslovanje ili finansijski položaj banke.

	Rizik usklađenosti	Rizik od izricanja mogućih mjera i kazni te rizik od nastanka značajnog finansijskog gubitka koji banka može pretrpjeti zbog neusklađenosti s propisima, standardima i kodeksima te internim aktima.
	Rizik eksternalizacije	Rizik koji nastaje kada banka ugovorno povjerava trećoj strani (pružaoциma usluga) obavljanje aktivnosti koje bi inače sama obavljala.
	Rizik finansiranja terorizma/pranja novca	Rizik da klijent zloupotrijebi banku za pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti i da neki poslovni odnos, transakcija ili proizvod budu posredno ili neposredno upotrebljeni za pranje novca i/ili finansiranje terorističkih aktivnosti.
	Kibernetski rizik	Rizik gubitaka uslijed povrede povjerljivosti gubitka integriteta sistema i podataka, neprikladnosti ili nedostupnosti sistema i podataka ili nemogućnosti promjene informacionih tehnologija unutar razumnog roka i uz razumne troškove u slučaju promjene zahtjeva okruženja ili poslovanja (tj. prilagodljivosti). Obuhvata sigurnosne rizike koji proizlaze iz neadekvatnih ili neuspješnih internih postupaka ili vanjskih događaja, uključujući kibernetске upade ili neadekvatnu fizičku sigurnost.
	Rizik modela	Rizik nastanka gubitka zbog donošenja poslovnih odluka i odluka u vezi sa upravljanjem rizicima koje bi se zasnivale na rezultatima internih modela, uključujući modele za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva, cijena proizvoda, vrednovanje finansijskih instrumenata i slično. Gubici bi mogli nastati zbog neadekvatnih polaznih postavki modela, grešaka u implementaciji modela ili nepravilne upotrebe modela.
	Rizik kadrova	Potencijalni gubitak banke uslijed odlaska zaposlenih s kritičnim znanjima i odliva know how koji nisu zamjenjivi u kratkoročnom periodu.
OSTALI RIZICI	Reputacijski rizik	Rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke uslijed gubitka povjerenja u integritet banke do kojeg dolazi zbog nepovoljnog javnog mišljenja o poslovnim praksama banke ili aktivnostima članova organa banke, bez obzira da li postoji ili ne postoji osnov za takvo javno mišljenje.
	Strateški rizik	Rizik gubitka do kojeg dolazi zbog nepostojanja dugoročne strategije razvoja banke, donošenja pogrešnih poslovnih odluka, neprilagođenosti promjenama u ekonomskom okruženju i sl.

Rizik profitabilnosti (rizik zarade)	Rizik koji nastaje zbog neodgovarajuće strukture i raspodjele zarade ili nemogućnosti banke da osigura odgovarajući, stabilni i održivi nivo profitabilnosti.
Upravljački rizik	Rizik gubitka zbog kojeg dolazi zato što banka zbog svoje veličine i/ili kompleksnosti poslovanja ima ograničen kapacitet za uspostavljanje sofisticiranih upravljačkih mehanizama, sistema i kontrola.
Rizik prekomjerne finansijske poluge	Rizik koji proizlazi iz ranjivosti banke zbog finansijske poluge ili potencijalne finansijske poluge koji može dovesti do neželjenih izmjena njenog poslovnog plana, uključujući prisilnu prodaju imovine, što može rezultirati gubicima ili prilagodbom vrednovanja njene preostale imovine.
Rizik kapitala	Odnosi se na neodgovarajuću strukturu kapitala da podrži obim i prirodu poslovnih aktivnosti banke ili na poteškoće sa kojima se suočava banka prilikom pribavljanja novih izvora kapitala, posebno u slučajevima kada postoje hitne potrebe za povećanjem kapitala ili u nepovoljnim uslovima.
Rizik ulaganja	Rizik gubitka koji proizlazi iz ulaganja banke u fiksnu imovinu i ulaganja u druga pravna lica uslijed promjena njihovih tržišnih vrijednosti.
Poslovni rizik	Negativna, neočekivana promjena obima poslovanja i/ili profitnih marži banke koja može dovesti do značajnih gubitaka i na taj način umanjiti tržišnu vrijednost banke. Do poslovnog rizika, prije svega, može doći zbog značajnog pogoršanja tržišnog okruženja i promjena u tržišnom takmičenju ili ponašanju potrošača na tržištu.
Okolišni, socijalni i upravljački (eng. Environmental, social and governance - ESG) rizici	Predstavljaju vjerovatnoću gubitaka ili dodatnih troškova ili gubitak planiranih prihoda ili gubitak reputacije finansijske institucije radi negativnog finansijskog utjecaja sadašnjih ili budućih faktora ESG-a na druge ugovorne strane i njihovu imovinu.
Rizik nekretnina	Rizik gubitka koji proizlazi iz promjena tržišnih vrijednosti portfolija nekretnina u vlasništvu banke.

